

AtmavidyAvilAsaH 2

——
ఆత్మవిద్యావిలాసః ౨

——
Document Information

Text title : Atma-Vidya-Vilasa 2

File name : AtmavidyAvilAsaH2.itx

Category : major_works, sadAshivabrahmendra

Location : doc_z_misc_major_works

Author : Sadashivendra Sarasvati

Proofread by : Sunder Hattangadi

Latest update : December 2, 2018

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

March 24, 2024

sanskritdocuments.org

ఆత్మవిద్యావిలాసః ౨

యత్పాదపద్మమకరన్దజషాం నరాణాం
సంసారఘోరభుజగాన్న భవేత్స్మృ భీతిః ।
సచ్చిద్దనం సకలసౌఖ్యలవామ్బురాశిం
శ్రీదక్షిణాభిముఖమూర్తిమజం భజేఽహమ్ ॥ ౧ ॥

ఏతావదేవ ఖలు పుష్పిరవాప్తుమర్హం
యచ్చేతసో నిలయనం నిజతత్త్వబోధే ।
ఆక్రోశనం శ్రుతిశిరాంసి యదర్థమేవ
కుర్వన్తి యేన హి భవేత్పురుషః సుఖాభిః ॥ ౨ ॥

మాతేవ పుత్రమనుబోధయతి శ్రుతిర్హి
లోకం సమస్తమపి యోజయితుం సుఖేన ।
తస్మాచ్ఛ్రుతేరభిహితార్థమతన్ద్రితేన
చిత్రేన సాధయితుమత్ర జనా యతధ్వమ్ ॥ ౩ ॥

ఆదావిదం సకలమేవ జగత్సదాసీ-
త్కుమ్భాదివత్తదను శక్తియుతాత్పరస్మాత్ ।
ఆకాశవాయుదహనామ్బుభువో బభూవు-
ర్వాతప్రసక్తసలిలాదివ వీచిపూరః ॥ ౪ ॥

సూక్ష్మాఖ్యభూతగతసత్త్వరజస్సమోభి-
ర్లజ్జం శరీరముదభూదత ఈశ్వరేచ్ఛా ।
పశ్చోచకార వియదాదికభూతసూక్ష్మా-
ణ్యణ్ణం హ్యభూదత ఇదం సహ జీవభోగ్యైః ॥ ౫ ॥

సృష్ట్యా జగత్సకలమేవమశేషకర్తా
తత్ప్రావిశత్పునరుపాగతజీవభావః ।
విస్మృత్య సత్యసుఖబోధమయస్వరూపం
భ్రాన్త్యా భ్రమత్యనిశమస్తవివేకలేశః ॥ ౬ ॥

ఇత్థం ప్రమాదవశతః పరిముహ్యమానో

దేహాత్మబుద్ధిపరికల్పితకర్మబంధః ।

స్వర్గాదిభోగగమనాగమనాతిఖిన్నో

లూతావదేష భవమభ్యగమచ్చిదాత్మా ॥ ౭॥

మాయాయుతస్త్యగమదీశ్వరతాం చిదాత్మా

చావిద్యయా యుగభవద్భృతజీవభావ ॥

మాయా భవేద్విమలసత్త్వగుణప్రధానా

ప్రోక్తా మలాపిహితసత్త్వగుణా త్వవిద్యా ॥ ౮॥

ఏకోఽప్యనేక ఇవ భాతి శరీరభేదా-

దాత్మా ఘటాదిగతభేదవశాద్వియద్వత్ ।

దేహేన్ద్రియాదిషు చలత్సు నిజప్రకాశా-

త్పూర్ణోఽపి నిశ్చలతరోఽపి వికారవద్వత్ ॥ ౯॥

ఏవం భవార్ణవనిమజ్జనదుఃఖితేషు

లోకేషు పూర్వజనిసంకీర్తనపుణ్యపుణ్యైః ।

కశ్చిద్విశుద్ధమతిరేత్య గురుం కృపాబ్ధిం

ప్రాహ ప్రణమ్య భవసాగరలక్ష్మణేచ్ఛుః ॥ ౧౦॥

సంసారఘోరజలధౌ భగవన్నపారే

తాపత్రయోఘదహనే సహజురినక్రే ।

మోహామ్భసి ప్రచలదుద్భవమృత్యుభక్తే

వీక్ష్యాన్తరస్మి పతితం జగదద్య భీతః ॥ ౧౧॥

మాతుః స్థితస్య జలరే వచసాం చ దూరం

దుఃఖం పునర్జననకాలభవం దురూహ్యమ్ ।

బాల్యేఽపి దుఃఖమవిషహ్యమవారణీయ-

మాలోచ్య భీతిరధునా మహతీ మమోత్థా ॥ ౧౨॥

తారుణ్యమేత్య కులయౌవనరూపసమ్ప-

ద్విద్యాత్మగర్వపిహితాత్మహితాభిలాషః ।

విఙ్మాత్రమాంసరుధిరాస్థిమయే శరీరే

నార్యా రుచిం సముపయాతి జనో విచిత్రమ్ ॥ ౧౩॥

సర్వాపదాం నిలయమేత్య వయోఽధికత్వం

జన్తుః సుఖం న లభతే హ్యపి కిఞ్చిదత్ర |
 పుంసామిహాస్తి న భయం ఖలు మృత్యుతోఽన్య-
 ద్ధిక్కృత్య సంస్మృతిమిమామభవం విరక్తః || ౧౪ ||
 స్వామిస్కంధం మమ భవార్ణవలఙ్ఘనం స్వా-
 దాయాసలేశరహితం వద తత్ర హేతుమ్ |
 శ్రుత్వా తు శిష్యవచనం రమణీయమిత్థం
 ప్రత్యుత్తరం గురురదాత్కృతమన్దహాసః || ౧౫ ||
 దేహేన్ద్రియాసుహృదయాదికవైత్యవర్గా-
 త్ప్రత్యక్షిత్వేర్విభజనం భవవారిరాశేః |
 సంతారణే ప్లవ ఇతి శ్రుతిడిణ్ణీమోఽయం
 తస్మాద్విచారయ జడాజడయోః స్వరూపమ్ || ౧౬ ||
 ప్రత్యక్షితిర్వపురిదం న భవేజ్జడత్వా-
 త్కుఢ్యాదివజ్జడతయాప్యసవో న చిత్సుః |
 నాపీన్ద్రియాణి కరణం కుత ఏవ చిత్స్యా-
 త్కుఢ్ధాలకాదివదితి ప్రవిచారయ త్వమ్ || ౧౭ ||
 దృశ్యత్వతో న మనసశ్చ భవేచ్ఛితిత్వం
 నాహజ్కృతిశ్చ పరిణామవతీ చితిః స్యాత్ |
 బుధ్ధేరచిత్త్వమపి జన్మవినాశవత్త్వా-
 చ్చిత్తం చ దృశ్యమచిదిత్యనుచిన్తయ త్వమ్ || ౧౮ ||
 బుద్ధ్యా సమస్తమపి దృశ్యమచిత్స్వరూపం
 ప్రత్యక్షితిం చ నిజరూపతయా విదిత్వా |
 దేహేన్ద్రియాద్యఖిలసాక్ష్యహమిత్యజస్రం
 సఞ్చిన్తయ వ్యపగతాఖిలసంశయః సన్ || ౧౯ ||
 దేహాదికం జగదసజ్జడదుఃఖరూపం
 మయ్యద్విత్వీయనిజబోధసదాదిరూపే |
 సన్మృత్యుతే భ్రమవశార్థగనే నిరంశే
 గన్ధర్వపత్తనమివేత్యనుభావయ త్వమ్ || ౨౦ ||
 యా చిత్ప్రభా త్వమితి మేయవిభాసయిత్రి
 యత్సజ్కమాద్భటపటాద్యవభాసికా ధీః |

ఆబ్రహ్మకీటమహామిత్యవభాసమానా
యా సైవ సంవిదితి చిన్తయ సన్తతం త్వమ్ ॥ ౨౧॥

జాగ్రన్ముఖత్రివిధధామసుసాక్షిణీ యా
జాగ్రన్ముఖత్రివిధధామ విలక్షణాయా ।
స్వప్నాద్వ్యనుస్మృతిబలాత్సతతైకరూపా
సైవాహమస్మి చితిరిత్యవధారయ త్వమ్ ॥ ౨౨॥

నోదేతి నాస్తముపయాతి న వృద్ధిమేతి
నైవోపయాతి పరిణామమపక్షయం వా ।
స్వాధ్యస్తసర్వజననాదివికారసాక్షి-
ణ్యేషా హి సంవిదితి చిన్తయ సన్తతం త్వమ్ ॥ ౨౩॥

మచ్ఛేషతాం సమవలమ్యై సుతాదిసర్వం
యేన ప్రియం భవతి తేన సుఖస్వరూపః ।
దేహన్ద్రియాదివిషయప్రలయైకసాక్షీ
యస్మాత్తతః సదితి మే నిజరూపమాస్వ ॥ ౨౪॥

ఆదౌ త్వమేవ సదభూరవిశేషరూప-
స్త్యత్తోదితం జగదిదం సవిశేషజాతమ్ ।
త్వయ్యేవ తిష్ఠతి తథా త్వయి చావసానే
సంలీయతే జలనిధావివ బుద్బుదాదిః ॥ ౨౫॥

వ్యాపిత్యహేతుబలతో న దిశాస్తి మేఽన్తో
నిత్యత్వహేతుబలతశ్చ న కాలతోఽన్తః ।
సార్యాధ్యహేతుబలతశ్చ న వస్తుతోఽన్త-
స్తస్మాదనన్తమితి మే నిజరూపమాస్వ ॥ ౨౬॥

ఏవం నిరన్తరసమాధివశాన్నిరాధి-
ర్ణానాగ్నిదగ్ధసహకారణజన్మబీజః ।
ఆవిర్భవన్నిజసుఖానుభవైకతృప్తో
బ్రహ్మైవ నూనమిహ సమ్భవసి ధ్రువం త్వమ్ ॥ ౨౭॥

ఇత్థం గిరా విమలయా పరసౌఖ్యదాత్ర్యా
వాచా గురోర్విమథితాఖిలసంశయౌఘః ।
శిష్యః సమాధిపరిశీలనతీక్ష్ణదివ్య-

జ్ఞానాసిఖణ్ణితభవాఖ్యవిషద్రుమోఽభూత్ || ౨౮ ||

స్వానన్దమప్రతిహతం పరిభుజ్య హర్షా-
దశ్రుప్రపూర్ణనయనః పులకాఙ్గితాఙ్గః |
శిష్యః సగర్గదమువాచ గురుం ఘృణాబ్ధిం
నత్వా తదజ్ఞీయుగలం వినయోపయుక్తః || ౨౯ ||

స్వామిన్భవద్వచనదివ్యసుధాభిషిక్త-
స్వానన్దమజ్ఞునగరే విహరామి నిత్యే |
అజ్ఞానదుర్బుదమతీవ శితేన సమ్య-
గ్జ్ఞానాసినా పరివిలాయ సహానుజాతమ్ || ౩౦ ||

గచ్ఛామి కుత్ర కిమహం కరవాణి కిం వా
గృహ్ణామి కిం పరిజహామి మయి ప్రపూర్ణే |
నిర్వాజసౌఖ్యజలధౌ పరిదృశ్యమానం
ఫేనాదికం జగదితి స్థిరనిశ్చయో మే || ౩౧ ||

మాయాభిధో జలధరో జగదాఖ్యమమ్బు
వర్షత్వనేన మమ చిద్వపుషః క్షతిః కా |
లాభోఽపి వా క ఇతి సన్తమాత్మరూపం
సశ్చిన్తయన్స్థిరమతిర్విహరామి నిత్యే || ౩౨ ||

వాక్యాయమానసభవం సకలం హి కర్మ
ప్రోక్తం శుభాశుభమయం న తతోఽస్తి భిన్నమ్ |
వాగాదిసాక్షిణి కథం మయి నిర్మలే స్యా-
త్కర్మద్వయం తదుదితం జననాదికం వా || ౩౩ ||

వ్యావృత్తరూపమిదమేవ జగద్విభిన్నం
జ్ఞానం త్వభిన్నమనువృత్తతయాఖిలేషు |
జ్ఞానం చ భిన్నమితి చేజ్జడతాదిదోష-
ప్రాప్తిరభవేచ్ఛృతిశిరాంసి న తం సహన్తే || ౩౪ ||

వైవేన్ద్రియాణి విషయేషు నియోజయామి
ప్రాగ్వాసనావశత ఏవ హి తాని యాన్తి |
స్వాన్లోచరాన్ప్రతి మమాస్తి న సాక్షితాపి
సా సాక్ష్యభేదకలితా ఖలు సోఽప్యసత్యః || ౩౫ ||

భేదోఽపి సాక్ష్యగత ఏవ న సాక్షిణో మే
 భేదస్య సాక్షిణీ కథం ప్రభవేత్స భేదః ।
 భేదో న సుప్తినమయేఽనుపలమ్భనాచ్చ
 నన్నాస్తితా న ఇహ దృష్టతయా న వాచ్యా ॥ ౩౬ ॥
 విశ్వం సదేతదితి కార్యకరత్వహేతో-
 ర్యద్యస్య సత్త్వమిహ సాధయితుం యతేథాః ।
 తర్హ్యత్ర రజ్జుభుజగాద్యపి సద్బలాత్సా-
 త్నత్యత్వహేతురిదమాహురబాధితత్వమ్ ॥ ౩౭ ॥
 కీద్వగ్విధం జగదయే వద సత్త్వచిత్త్వా-
 ద్యాకారహీనమితి పృష్టవతేఽస్తి మహ్యమ్ ।
 ప్రత్యుత్తరం కిమితి తే తవ మానమేవ
 ప్రత్యుత్తరం భవతి మాం ప్రతి గచ్ఛ జాల్య ॥ ౩౮ ॥
 జ్ఞానాగ్నిదగ్ధమపి భాతి జగద్విచిత్రం
 యచ్చ ధ్వనిభ్రమవతః సవిశేషబోధాత్ ।
 తస్మిన్భ్రమే విమథితేఽపి తథైవ భాతి
 దిగ్యత్యథో మమ చ తద్వదతో న సత్తత్ ॥ ౩౯ ॥
 భూమిం జలే తదపి తేజసి తచ్చ వాయౌ
 తం వ్యోమ్ని తత్త్రిగుణయా సహ మయ్యనన్తే ।
 పూర్ణే విలాప్య పరిశిష్టమఖణ్ణసంవి-
 త్వానన్దరూపమనుభూయ రమేఽహమద్య ॥ ౪౦ ॥
 అజ్ఞానతన్నిరసనే మయి బోధరూపే
 స్యాతాం కథం తిమిరతద్విరతీ ఇవార్కే ।
 బద్ధశ్చ మోక్ష ఇతి కల్పనమప్యసత్యం
 భ్రాన్త్యైవ భాత్యఖిలసాక్షిణీ నిత్యముక్తే ॥ ౪౧ ॥
 ఆరబ్ధకర్మణి చ భోగత ఏవ నష్టే
 ప్రాణాదయోఽపి మమ నోక్త్యమితుం సమర్థాః ।
 తప్తాగ్నినిష్ఠజతువన్మథి పూర్ణబోధే
 లీనా భవన్తి న పునర్జననాదికం స్యాత్ ॥ ౪౨ ॥
 ఆమ్నాయమస్తకసుసంస్కృతవైభవోఽహం

వ్యోమోఽపి పూర్ణతమమూర్తిరహం స్థితోఽహమ్ ।
సర్వాలయోఽహమహమాద్యవభాసకోఽహం
వాగాద్యగోచరసదోదితసౌఖ్యకోఽహమ్ ॥ ౪౩॥

ఇతి శ్రీసదాశివేంద్రసరస్వత్యా విరచితః ఆత్మవిద్యావిలాసః (౨) సమూర్ణః ॥

Proofread by Sunder Hattangadi

AtmavidyaAvilAsaH 2

pdf was typeset on March 24, 2024

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

